

SELETUSKIRI

maeluministri määruse „COVID-19 puhangust tingitud erakorraline toetus” eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Maaeluministri määrus „COVID-19 puhangust tingitud erakorraline toetus” (edaspidi *määrus*) kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 66 lõike 1 ja § 67 lõike 2 alusel ning arvestades 2020. aasta riigieelarve seaduse § 1 osa 6 jaos 8 põllumajanduse, toidu ja maaelu kuludeks määratud rahalisi vahendeid.

2014. aasta 1. jaanuaril algas uus Euroopa Liidu (edaspidi *EL*) programmiperiood 2014–2020, mille kaudu on Eestil EL-i liikmesriigina võimalik osaleda liidu maaelupoliitikas ja saada osa EL-i maaelu arengu toetuste eelarvest. Maaelu arengu toetusi antakse „Eesti maaelu arengukava 2014–2020” (edaspidi *arengukava*) alusel, mis kinnitati Euroopa Komisjoni 13. veebruari 2015. a rakendusotsusega, millega kiideti heaks Eesti maaelu arengu programmile Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (edaspidi *EAFRD*) toetuse andmine. Meede 21 „Erakorraline ajutine toetus põllumajandustootjatele ja VKE-dele, keda COVID-19 kriis on eriti mõjutanud” lisati arengukavasse hiljem ja kiideti Euroopa Komisjoni poolt heaks 28. septembril 2020. a arengukava kuuenda muutmise raames.

Määrus kehtestab arengukava meetme 21 „Erakorraline ajutine toetus põllumajandustootjatele ja VKE-dele, keda COVID-19 kriis on eriti mõjutanud” raames antava toetuse „COVID-19 puhangust tingitud erakorraline toetus” (edaspidi *toetus*) andmise ja kasutamise tingimused ning korra.

Eesti Panga hinnangul (Rahapoliitika ja majandus. <https://www.eestipank.ee/publikatsioon/rahapoliitika-ja-majandus/2020/rahapoliitika-ja-majandus-12020>) on COVID-19 pandeemiast tingitud piirangud kahjustanud oluliselt ettevõtete tegutsemisvõimalusi ning 2020. aastal Eesti majandus kahaneb. Kõige kiiremini ja ka kõige enam tabas löök erinevaid teenindussektori asutusi: hotelle, restorane, ürituste ja reiside korraldajaid ning transpordisektorit. Puutumata ei jäänud ka teised tegevusalad ning raskuste süvenemist prognoositakse ka eriolukorra lõppedes. Samuti toob Eesti Pank välja, et olulist mõju on majandusele avaldanud karantiinis olemise nõue ning kogunemis- ja liikumispiirangute kehtestamine, tarneraskused, eksporditurgude langus, tarbimiskindluse vähenemine ja piiride sulgemine ning transpordiühenduste vähenemine või suisa lõpetamine. Iga nädal eriolukorra pikenemist Eestis ja eksporditurgude taastumise edasilükkumist süvendas 2020. aasta majanduslangust umbes poole protsendi jagu. Seetõttu on Eesti Panga hinnangul oluline toetada inimesi ja ettevõtteid, et nad saaksid nii kriisiperioodil kui ka selle järel hakkama.

COVID-19 kriis erineb kõikidest eelnevatest kriisidest oma ulatuse poolest ja sellega kaasnevate riskide hindamine on keeruline. OECD 29. aprillil avaldatud raportis „COVID-19 and the Food and Agriculture Sector: Issues and Policy Responses” tuuakse välja, kuidas ülemaailmne eriolukord ja viiruse leviku tõkestamiseks kehtestatud piirangud mõjutavad põllumajandussektorit, sealhulgas kajastatakse kaubandusega seonduvaid kitsaskohti ja vaadeldakse, millised tõkked on tekkinud toidukaupade liikumisel erinevate turgude vahel.

COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse leviku piiramiseks kehtestatud meetmed on põhjustanud häireid rahvusvahelises kaubaveos. Piiride sulgemine, piirikontrollide

kehtestamine ning lisaprotseduurid on toonud kaasa pikemad järjekorrad ja arvukad viivitused, mis eelkõige mõjutavad kiiresti riknevate toodete vedu. Sotsiaalse distantseerumise nõuete tõttu töötab piiridel väiksem arv tolliinspektoreid, mis pikendab tollitoimingutele kuluvat aega.

Kehtestatud eriolukord halvas lennuliikluse kogu maailmas. Rahvusvaheliste kaubavedude hinnad tõusid oluliselt, sest transporditavad kaubamahud olid väiksemad ja kommertslendude arv märkimisväärselt vähenenud. See on põhjustanud probleeme kiiresti riknevate kõrge väärtusega kaupade ekspordil. Kõneka näitena tuuakse välja, et pärast reisi keeldude kehtestamist on õhutranspordi hind Hiina Rahvavabariigi ja Põhja-Ameerika vahel kasvanud ligi 30% ning mõningatel olulistel Euroopa ja Põhja-Ameerika marsruutidel üle 60%. Lisaks on pikenenud tarneajad.

COVID-19 kriisi mõjul ära langenud turustusvõimalused nii Eestis kui ka välisriikides on juba mõju avaldanud Eesti põllumajandustootjatele ja toidutööstustele. Kriisist esimesena olulise löögi saanud HoReCa sektori (*hotels, restaurants, catering*) järsk langus eksporditurudel on mõjutanud ka paljude Eesti toidueksportijate käekäiku, kuna HoReCa sektori tellimused vähenesid olulisel määral või lakkasid sootuks. Kriisi mõju leevendamiseks väljatöötatud töötasu hüvitis, mida on Eesti Töötukassast võimalik taotleda COVID-19 kriisi mõjul raskustesse sattunud ettevõtjatel, oli 18. mai 2020. a seisuga määratud üle 130-le toiduainetööstuse ettevõtjale ning ligi 230-le põllumajanduse, metsamajanduse ja kalapüügi valdkonnas tegutsevale ettevõtjale.

Eesti pangad on andnud alates eriolukorra algusest ettevõtetele maksepuhkuseid, et toetada Eesti majanduse võimalikult sujuvat taastumist ootamatust kriisiolukorrast. Maksepuhkusi on Finantsinspeksiooni andmetel antud 29. aprilli 2020. a seisuga enam kui 31 000 kliendile, kellest 30% on ettevõtjad. Laenu tagasimakseid on lükatud edasi enam kui 3,2 miljardi euro ulatuses välja antud laenude puhul, millest 80% on laenu ettevõtjale. 11% äriühingute maksepuhkuste taotlustest moodustasid töötleva tööstuse ettevõtjate taotlused.

Kriisi ületamiseks on ettevõtjate jaoks määrava tähtsusega seniste turustusvõimaluste taastumine välisriikides ning uute ärikontaktide leidmine, mis aitab ettevõtjatel oma tavapärase majandustegevusega jätkata ning kriisist võimalikult kiiresti välja tulla. Seetõttu on meetme eesmärk aidata lahendada välisriikides põllumajandustootjate ja toidukaupu turustavate ettevõtjate likviidsusprobleeme, mis on tekkinud COVID-19 kriisi tõttu, ning säilitada seeläbi ettevõtjate müügi- ja konkurentsivõime välisriikides.

Määruse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Maaeluministeriumi põllumajanduspoliitika osakonna ekspordi ja turuarenduse büroo nõunik Mariann Roos (625 6245, mariann.roos@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule on teinud Maaeluministeriumi õiguskonkordantsi osakonna nõunik Jaana Lepik (625 6202, jaana.lepik@agri.ee). Keeleliselt toimetab eelnõu Maaeluministeriumi õiguskonkordantsi osakonna peaspetsialist Laura Ojava (625 6523, laura.ojava@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse eelnõu koosneb viiest peatükist ja 14 paragrahvist.

Eelnõu §-s 1 kehtestatakse määruse reguleerimisala. Eelnõu eesmärk on kehtestada arengukava meetme 21 raames antava toetuse andmise ja kasutamise tingimused ning kord.

Eelnõu §-s 2 on sätestatud toetuse andmise kui riigiabi õiguslik alus. Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi *ELTL*) artikli 107 lõike 1 kohaselt on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade toomist, siseturuga

kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikide vahelist kaubandust, kui aluslepingutes ei ole sätestatud teisiti.

Määruse alusel antakse riigiabi Euroopa Komisjoni 19. märtsi 2020 teatise „Riigiabi ajutine raamistik majanduse toetamiseks praeguse COVID-19 puhangu kontekstis” (ELT C 91 I, 20.3.2020, lk 1–9, muudetud ELT C 112 I, 4.04.2020, lk 1–9; ELT C 164, 13.05.2020, lk 3–15; ELT C 218, 2.07.2020, lk 3–8) mõistes, mida antakse nimetatud raamistiku osa 3.1 alusel ja sellele kohaldatakse COVID-19 raamistikus ning konkurentsiseaduse §-s 34¹ sätestatud.

COVID-19 raamistikus on sätestatud, et liikmesriikidel on Euroopa Liidu eeskirjade alusel võimalik tagada ettevõtjate (eelkõige väikese ja keskmise suurusega ettevõtjate, kellel praegu ootamatult napib vahendeid) likviidsus ja juurdepääs rahastamisele, et võimaldada neil praegusest olukorrast taastuda. COVID-19 raamistiku osa 3.1 sätestab, et lisaks olemasolevatele võimalustele, mis põhinevad ELTL-i artikli 107 lõike 3 punktil c, võivad praeguses olukorras olla asjakohaseks, vajalikuks ja sihipäraseks lahenduseks ajutised piiratud abisummad ettevõtjatele, kellel on ootamatu likviidsusnappus või isegi täielik likviidsuspuudus.

Komisjon loeb sellise riigiabi ELTL-i artikli 107 lõike 3 punkti b alusel siseturuga kokkusobivaks, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

- a) abi ei ületa 800 000 eurot ettevõtja kohta otsetoetuste, tagasimakstavate ettemaksete või maksu- või maksesoodustuste vormis; kõik kasutatud arvud väljendavad brutomäärasid, see tähendab, et neist ei ole maha arvatud makse ega muid tasusid;
- b) abi antakse eelarveprognoosiga abikava raames;
- c) abi võib anda ettevõtjatele, kes ei olnud 31. detsembri 2019. aasta seisuga raskustes (üldise grupierandi määruse tähenduses). Mikro- või väikeettevõtjate osas on võimalik kasutada erandit;
- d) abi antakse hiljemalt 31. detsembril 2020;
- e) põllumajandustoodete töötlemise ja turustamisega tegelevatele ettevõtjatele antava abi tingimuseks on, et seda ei anta osaliselt või täielikult edasi esmatootjatele, ning seda ei määrata kindlaks esmatootjatelt ostetud või asjaomaste ettevõtjate poolt turule viidud toodete hinna või koguse alusel.

Ühtlasi kohaldatakse käesoleva määruse alusel riigiabi andmisel konkurentsiseaduse §-s 34¹ sätestatud, mis sätestab riigiabi teatise esitamise korra Euroopa Komisjonile.

Eelnõu §-s 3 on sätestatud, kes saab toetust taotleda.

Eelnõu § 3 lõike 1 kohaselt võib toetust taotleda äriseadustiku tähenduses ettevõtja, kelle majandustegevusele on COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse puhang avaldanud olulist negatiivset mõju ja kes on mikro-, väikese või keskmise suurusega ettevõtja (edaspidi koos VKE).

Äriseadustiku järgi loetakse ettevõtjaks füüsiline isik, kes pakub oma nimel tasu eest kaupu või teenuseid ning kellele kaupade müük või teenuste osutamine on püsiv tegevus, ning äriseadustikus sätestatud äriühing, milleks on täisühing, usaldusühing, osühing, aktsiaselts ja tulundusühistu.

Ettevõtja suuruse määramisel võetakse aluseks komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 I lisa artikkel 2¹, mis sätestab, et VKE-de kategooriasse kuuluvad need ettevõtjad, kellel on alla 250 töötaja ja kelle aastakäive ei ületa 50 miljonit eurot või aastabilansi kogumaht ei ületa 43 miljonit eurot. VKE-de kategoorias loetakse väikesteks need ettevõtjad, kes annavad tööd

¹ Komisjoni määrus (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnustatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT 1187/68, 17.06.2014, lk 70)

alla 50 inimesele ja kelle aastakäive või aastabilansi kogumaht ei ületa 10 miljonit eurot. Mikroettevõtjateks loetakse need ettevõtjad, kes annavad tööd alla 10 inimesele ja kelle aastakäive või aastabilansi kogumaht ei ületa 2 miljonit eurot. Täpsemad tingimused ettevõtja suuruse kindlakstegemiseks on sätestatud ülalnimetatud määruuses. Ettevõtja suurusgruppi määratlemisel on üldjuhul aluseks äriregistrist kättesaadavad majandusaasta aruanded.

Toetust saab taotleda üksnes selline ettevõtja, kelle majandustegevusele on COVID-19 kriis avaldanud erandlike asjaolude tõttu olulist negatiivset mõju. Seda, mida loetakse oluliseks negatiivseks mõjuks, on selgitatud seletuskirja eelnõu § 3 lõike 3 selgitava osa juures.

Eelnõu § 3 lõikes 2 on sätestatud taotleja äriregistrile teatatud põhitegevusala.

Eespool nimetatud põhitegevusalaks loetakse äriregistri andmetel justiitsministri 28. detsembri 2005. a määruse nr 59 „Kohtule dokumentide esitamise kord” lisa 16 „Eesti majanduse tegevusalade klassifikaator (EMTAK)” kohaselt toiduainete tootmine (EMTAK-i jao C alajagu 10), välja arvatud kala, vähiladsete ja limuste töötlemine ja säilitamine (EMTAK-i jao C alajagu 102), või joogitootmine (EMTAK-i jao C alajagu 11).

Eelnõu § 3 lõikes 3 sätestatakse, mida loetakse oluliseks negatiivseks mõjuks taotleja majandustegevusele. Negatiivne mõju avaldub taotleja käibelanguses võrreldes COVID-19 kriisieelse ajaga. Kui taotleja 2020. a teise ja kolmanda kvartali kogukäive kokku on võrreldes 2019. a teise ja kolmanda kvartali summeeritud kogukäibega langenud, siis võib eeldada, et taotleja majandustegevust on oluliselt mõjutanud COVID-19 kriis ehk on avaldunud oluline negatiivne mõju. Käibelangust vaadatakse 2020. a teises ja kolmandas kvartalis võrrelduna eelnenud aasta sama perioodiga, kuna eriolukord kuulutati Eestis välja 12. märtsil 2020. a ning mõju ettevõtjate tegevusele ei avaldunud paljudel juhtudel kohe pärast eriolukorra kehtestamist, vaid pikema aja vältel.

Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet (edaspidi *PRIA*) võtab käibelanguse arvutamisel aluseks asjakohased majandusaasta aruanded ja taotleja poolt Maksu- ja Tolliametile (edaspidi *MTA*) esitatud käibedeklaratsiooni andmed.

Eelnõu § 3 lõikes 4 sätestatakse põllumajandussaaduste ja toidukaupade kaubagrupid, mille väljaveoga Eestist teise liikmesriiki või Euroopa Liidu välisesse riiki pidid taotlejad tegelema.

Toetust võib taotleda, kui taotleja on taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaasta jooksul tegelenud selliste põllumajandussaaduste ja toidukaupade kaubagruppi kuuluvate toodete või nende töötlemisel saadud toodete väljaveoga Eestist teise liikmesriiki või Euroopa Liidu välisesse riiki, mis kuuluvad kombineeritud nomenklatuuri (edaspidi *KN*) kaubagruppi 01 kuni 02 ja 04 kuni 24, välja arvatud sellised tooted, mille KN kood on 051191, 1604, 1605, 23012000 ja 23099010.

KN on EL-is kasutatav kaupade nomenklatuur, mis koos kolmandatele riikidele kohaldatavate tollimaksumääradega, lisamõõtühikutega ning asjakohaste lisadega on esitatud nõukogu määruse (EMÜ) nr 2658/87² I lisas. KN-i ajakohastatakse igal aastal, et võtta arvesse statistikast, kaubanduspoliitikast või muude valdkondade arengust tulenevaid muudatusi. Järgmise aasta KN avaldatakse Euroopa Liidu Teatajas hiljemalt 31. oktoobril ja seda kohaldatakse alates järgneva aasta 1. jaanuarist. KN 1–24 nimistusse kuuluvad tooted on leitavad sellest nimekirjast: <https://www.stat.ee/15784>.

² Nõukogu määrus (EMÜ) nr 2658/87 tariifi- ja statistikanomenklatuuri ning ühise tollitariifistiku kohta (EÜT L 256, 07.09.1987, lk 1–675).

Selle nõudega tagatakse, et taotlejal on olemas varasem välisturgudel toodete turustamise kogemus, arusaam välisturgudele sisenemisest, toodangunõudlusest ja kontaktide loomisest. Nõue aitab kaasa toetusraha sihipärasele kasutamisele, kuna meetme eesmärk on lahendada just välisturgudel turustavate ettevõtjate likviidsusprobleeme. Ühtlasi tagatakse selle nõudega, et taotleja on tegelenud põllumajandussaaduste ja toidukaupade väljaveoga ning välistatakse kala, vähilaadsete ja limuste ning nendest valmistatud toodete väljavedu, kuna viimane kuulub välistatud tegevuste hulka.

PRIA kontrollib taotleja poolt e-äriregistrile esitatud 2019. a majandusaasta aruandes toodud andmete põhjal, kas taotleja on taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaasta jooksul turustanud välisturgudele. Kui majandusaasta aruandest ei selgu taotleja välisturgudele turustamine, vaatab PRIA taotleja poolt MTAle esitatud käibedeklaratsiooni andmeid. Kui välisturgudele turustamise andmed ei ole toodud taotleja majandusaasta aruandes ega selgu ka käibedeklaratsioonidest, küsib PRIA taotlejalt välisturgudele turustamist tõendavaid dokumente. Sellisteks dokumentideks võivad olla näiteks ostu-müügilepingud välispartneritega, tollideklaratsioonid jms.

Eelnõu §-s 4 on sätestatud nõuded taotlejale.

Eelnõu § 4 lõike 1 kohaselt ei või taotleja olla raskustes olev ettevõtja komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 artikli 2 punkti 18 tähenduses seisuga 31. detsember 2019. a. Nimetatud sätte kohaselt on raskustes olev ettevõtja see, kellel on vähemalt üks järgmistest tunnustest:

- Kui on tegemist piiratud vastutusega äriühinguga (v.a alla kolme aasta tegutsenud VKE), kes on akumulieritud kahjumi tõttu kaotanud üle poole oma märgitud osa- või aktsiakapitalist. Nii on see juhul, kui akumulieritud kahjumi mahaarvamine reservidest (ning kõikidest muudest elementidest, mida üldiselt peetakse äriühingu omavahendite osaks) annab negatiivse tulemuse, mis ületab poolt märgitud osa- või aktsiakapitalist. Piiratud vastutusega äriühinguteks loetakse osaühing, millel on osadeks jaotatud osakapital (äriseadustiku § 135), ja aktsiaselts, millel on aktsiateks jaotatud aktsiakapital (äriseadustiku § 221).
- Äriühing (v.a alla kolme aasta tegutsenud VKE), kus vähemalt mõnel liikmel on piiramatu vastutus äriühingu võlgade eest ja kes on kaotanud kogunenud kahjumi tõttu üle poole oma arvetel olevast kapitalist.
- Kui asjaomase ettevõtja suhtes on võlausaldajate soovil algatatud kõiki võlakohustusi hõlmav maksejõuetusmenetlus või ettevõtja vastab riigisisese õiguse kohaselt kõiki võlakohustusi hõlmava maksejõuetusmenetluse kohaldamise kriteeriumidele.
- Kui ettevõtja on saanud päästmisabi ega ole laenu veel tagasi maksnud või garantiid lõpetanud, või on saanud ümberkorraldusabi ning ettevõtja suhtes kohaldatakse jätkuvalt ümberkorralduskava.
- Ettevõtja, kes ei ole VKE, kui viimase kahe aasta jooksul:
 - ettevõtja arvestuslik finantsvõimendus on olnud suurem kui 7,5 ja
 - ettevõtte EBITDA (*earnings before interest, taxes, depreciation, and amortization*) suhe intressimaksete kattevarasse on olnud alla 1,0.

Eelnõu § 4 lõige 2 sätestab, et taotleja peab täitma loomakaitseaduses, väetiseseaduses, jäätmeseaduses, toiduseaduses, söödaseaduses ja karistuseseadustikus kehtestatud nõudeid.

Riigikohtu otsusele nr 3-3-1-85-14 tuginedes on välja toodud konkreetsete väär- ja kuriteod, mille toimepanemise puhul on põhjust kahelda taotleja tahtes või võimekuses korraldada oma tegevust toetatavas tegevusvaldkonnas õiguspäraselt. Välja toodud süüteo toimepannud taotleja ei vasta nõuetele ja talle toetust ei anta.

Valdavas enamuses puudutavad välja valitud süüteod otseselt töötlemisega tegelemist. Arvestades, et toetusega jagatakse riigieelarvelisi, sealhulgas EL-i vahendeid, mida on piiratud

ulatuses, on oluline, et nimetatud vahendeid saaksid kasutada üksnes õiguskuulekad ettevõtjad, kes on täitnud põllumajandustoodete töötlemisega seotud õigusaktides sätestatud nõudeid ja on suutnud oma tegevust õiguspäraselt korraldada.

Lisaks on kõnealune nõue seotud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013³ artikli 58 lõikes 1 sätestatuga, mille kohaselt võtavad liikmesriigid ühise põllumajanduspoliitika raames vastu kõik õigus- ja haldusnormid ning kõik muud vajalikud meetmed, et tagada liidu finantshuvide tõhus kaitse ja eelkõige selleks, et:

- a) kontrollida fondide rahastatavate tegevuste seaduslikkust ja korrektsust;
- b) tagada tõhus kaitse pettuste vastu, eelkõige kõrgema riskiga aladel, mis toimib hoiatusena, võttes arvesse meetmete kulusid ja nendest saadavat kasu ning nende proportsionaalsust;
- c) ennetada, tuvastada ja kõrvaldada eeskirjade eiramisi ja pettust, kehtestada tõhusaid, hoiatavaid ja proportsionaalseid karistusi vastavalt liidu õigusele või selle puudumise korral vastavalt riigisisesele õigusele ning algatada vajaduse korral vastavaid kohtumenetlusi;
- e) nõuda tagasi alusetud maksed koos intressiga ning algatada vajaduse korral vastavaid kohtumenetlusi.

Seega, kui ühise põllumajanduspoliitika toetuste taotlemisel ei osale isikud, keda on karistatud eelnimetatud süütegude eest, suurendab see EL-i finantshuvide kaitset, sest raha väärkasutuse risk alaneb märkimisväärselt.

Eelnõu § 4 lõige 3 kehtestab piirangud toetuse taotlemisele, kui sama kulu kohta on toetust saadud riigieelarvelistest või muudest EL-i või välisabi vahenditest või muud tagastamatut riigiabi.

Piirangu eesmärk on vältida topeltrahastamist erinevate arengukava alusel antavate toetuste või struktuurifondide vahenditest saadud abi või toetuste kaudu. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 30 kohaselt ei tohi EAFRD-st rahastatavaid kulusid katta liidu eelarvest ühegi teise rahastamisvahendiga.

Eelnõu § 4 lõike 4 kohaselt peab taotleja olema varem riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest saadud ja tagasimaksmisele kuulunud summa tagasi maksnud või toetuse tagasimaksmise ajatamise korral tagasimaksed tasunud ettenähtud summas.

Eelnõu § 4 lõike 5 kohaselt ei saa taotleja toetust, kui taotleja suhtes on algatatud likvideerimismenetlus või nimetatud pankrotiseaduse kohaselt ajutine pankrotihaldur või on välja kuulutatud pankrot.

Pankrotiseaduse § 1 lõike 3 alusel on juriidilisest isikust võlgnik maksejõuetu siis, kui võlgniku vara ei kata tema kohustusi ja selline seisund ei ole võlgniku majanduslikust olukorrast tulenevalt ajutine. PRIA kontrollib taotleja ja toetuse saaja suhtes võimaliku algatatud likvideerimismenetluse või ajutise pankrotihalduri või väljakuulutatud pankrotiotsuse olemasolu ametlikust võrguväljaandest Ametlikud Teadaanded.

Eelnõu §-s 5 on sätestatud toetatav tegevus.

Eelnõu § 5 lõikes 1 sätestatakse, et toetust antakse ühekordse tagastamatu abina COVID-19 puhangust tulenenud kriisikahjude osaliseks hüvitamiseks kavandatud teavitus- ja müügiendustegevusteks. Planeerida võib tegevusi, mis aitavad ettevõtjal säilitada müügi võimekust ja konkurentsivõimet. Eelnõu ei kajasta abikõlblike ja mitteabikõlblike kulude

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1306/2013 ühise põllumajanduspoliitika rahastamise, haldamise ja seire kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 352/78, (EÜ) nr 165/94, (EÜ) nr 2799/98, (EÜ) nr 814/2000, (EÜ) nr 1290/2005 ja (EÜ) nr 485/2008 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 549–607).

loetelu, sest igal taotlejal on võimalik ise otsustada, milliseid tegevusi tuleks tal ellu viia, et taastada või säilitada müügivõimekus välisturgudel. Näiteks võib taotleja osaleda erialamessidel leidmaks ostjaid välisturgudel, koostada sihtturule sobivaid turundusmaterjale, tellida sihtturupõhist konsultatsiooniteenust ja uuringuid, võõrustada välispartnereid oma tootmises jmt.

Eelnõu § 5 lõike 2 kohaselt ei või tegevuste elluviimist alustada varem kui taotluse esitamise päevale järgneval päeval. Abil loetakse olevat ergutav mõju, kui abisaaja on asjaomasele liikmesriigile esitanud kirjaliku abitaotluse enne projekti või tegevusega alustamist.

Eelnõu §-s 6 on sätestatud toetuse suurus.

Eelnõu § 6 lõikes 1 sätestatakse, et nimetatud toetust antakse arengukava programmiperioodil ühe taotleja kohta ühel korral. Tegemist on erakorralise meetmega, mis võimaldab liikmesriikidel kasutada olemasolevate maaelu arengu programmide raames vabu vahendeid, et toetada VKE-sid, kelle tegevusele on kriis avaldanud olulist negatiivset mõju. Meetme kiireloomulisuse ja erakorralise iseloomu tõttu on kehtestatud toetus ühekordse maksena, mis makstakse välja pärast taotluse rahuldamist. See tagab, et abi jõuaks taotlejateni ehk abi vajavate ettevõtjateni võimalikult kiiresti.

Eelnõu § 6 lõikes 2 sätestatakse, et toetuse suurus ühe taotleja kohta, kelle taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaasta käive oli üle 10 000 000 euro, kuid ei ületanud 50 000 000 eurot, on 25 000 eurot.

Eelnõu § 6 lõikes 3 sätestatakse, et toetuse suurus ühe taotleja kohta, kelle taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaasta käive oli üle 2 000 000 euro, kuid ei ületanud 50 000 000 eurot, on 17 000 eurot.

Eelnõu § 6 lõikes 4 sätestatakse, et toetuse suurus ühe taotleja kohta, kelle taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaasta käive ei ületanud 2 000 000 eurot, on 10 000 eurot.

Eelnõu § 6 lõigetes 2–4 toodud toetusmäärade aluseks on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 39b punkt 5, mille kohaselt on VKEdele antava toetuse maksimummäär 50 000 eurot. Eelnõu raames antava toetuse puhul ei ole rakendatud maksimaalset võimalikku VKE-de toetusmäära, kuna meetme väljatöötamise ajal hinnati, et ettevõtjaid, kes on kriisi mõjul osa oma käibest kaotanud, on kogu meetme sihtgrupi ulatuses. Seetõttu tuleb ettevõtjate konkurentsivõime ja jätkusuutlikkuse tagamiseks leida optimaalne lahendus ning toetada võimalikult paljusid nõuetele vastavaid ettevõtjaid. Kui toetuse suuruseks oleks VKE-de jaoks maksimaalne võimalik ehk 50 000 eurot ettevõtja kohta, jääks enamik sihtgruppi kuuluvatest ettevõtjatest toetuseta. Seetõttu on toetuse maksimaalset suurust ettevõtja kohta vähendatud ning toetuse suurust käibe alusel diferentseeritud, kuna ka välisturgudel müügi edendamiseks tehtavad kulud on mõnevõrra erinevad olenevalt ettevõtja käibe mahust.

Eelnõu § 6 lõike 5 kohaselt on maksimaalne võimalik toetuse summa ühte kontserni kuuluvate ettevõtjate kohta eelnõu § 6 lõigetes 2–4 toodud summa programmiperioodi jooksul kokku. Ühte kontserni kuuluvad ettevõtjad loetakse üheks taotlejaks. Äriseadustiku § 6 tähenduses kontserni kuuluvate väike- ja keskmise suurusega ettevõtjate puhul summeeritakse töötajate arvu leidmisel kontserni väike- ja keskmise suurusega ettevõtjate töötajate arvud lähtuvalt äriregistris kajastuvatest majandusaasta aruande andmetest.

Konkurentsiseaduse § 2 lõike 4 tähenduses valitsevat mõju omavateks ettevõtjateks on tegutsevad ettevõtjad, kellest üks omab teise suhtes konkurentsiseaduse § 2 lõike 4 tähenduses valitsevat mõju. Konkurentsiseaduse § 2 lõike 4 kohaselt on valitsev mõju võimalus ühe või

mitme ettevõtja poolt ühiselt või ühe või mitme füüsilise isiku poolt ühiselt teise ettevõtja aktsiate või osade omamise kaudu, tehingu või põhikirja alusel või muul viisil otseselt või kaudselt mõjutada teist ettevõtjat, mis võib seisneda õiguses:

- 1) oluliselt mõjutada teise ettevõtja juhtorganite koosseisu, hääletamist või otsuseid või
- 2) kasutada või käsutada teise ettevõtja kogu vara või olulist osa sellest.

Kontserni mõiste ei ole piiratud Eesti Vabariigi territooriumiga. Lõikes 6 sätestatu eesmärk on ebaterve konkurentsikeskkonna vältimine ning toetuse ühtlasem hajutamine enama arvu ettevõtjate vahel.

Eelnõu § 6 lõikes 6 sätestatakse, et toetust antakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁴ artikli 67 lõike 1 punkti c kohaselt kindlasummalise maksena.

Kindlasummalise makse näol on tegemist lihtsustatud kuluvõimalusega, mille rakendamise kohta on Euroopa Komisjon välja töötanud ka käsiraamatu (https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/thefunds/fin_inst/pdf/simpl_cost_et.pdf).

Käsiraamatu alapeatükis 1.2.2 tuuakse välja lihtsustatud kuluvõimaluste peamise kasutamise eelisenä just asjaolu, et nende puhul arvutatakse rahastamiskõlblikud kulud vastavalt varem määratud meetodile, mis põhineb väljunditel, tulemustel või teatavatel muudel kuludel. Kaasrahastatud kulutuse iga eurot pole seega enam vaja tõendava dokumendiga seostada ning sellest tulenevalt ei ole taotlejal vajalik esitada tõendeid kulude abikõlblikkuse kohta, kuna nende abikõlblikkus on kindlasummalise makse puhul tõendatud juba varem.

Eelnõu §-s 7 on sätestatud taotluse esitamine ja taotluse esitamise tähtaeg.

Avalduse ja selles esitatud andmeid tõendavate dokumentide esitamise tähtaja kuulutab välja PRIA, avaldades selle ametlikus võrguväljaandes Ametlikud Teadaanded ja PRIA veebilehel. Taotlusi võetakse vastu üksnes PRIA e-teenuse keskkonna kaudu. Toetuse saamiseks esitab taotleja PRIA e-teenuse keskkonna kaudu avalduse ja müügiedendustegevuste plaani. Avaldust ja sellega koos esitatud müügiedendustegevuste plaani käsitletakse taotlusena, mis peab sisaldama haldusmenetluse seaduse (edaspidi *HMS*) § 14 lõikes 3 sätestatud elemente ja eelnõu §-s 8 sätestatud andmeid.

Eelnõu §-s 8 on sätestatud sisunõuded avalduses esitatavate andmete kohta. Avaldus peab sisaldama teavet, mille alusel saab kindlaks teha toetuse saamiseks vajalikele tingimustele vastavuse.

Eelnõu § 8 lõike 1 punktide 2–4 kohaselt peab taotleja esitama andmed selle kohta, kas ta on autonoomne ettevõtja, partnerettevõtja või seotud ettevõtja ning kui palju tal on töötajaid. Kui taotleja kuulub kontserni, siis peab ta esitama andmed ka kontserni liikmete ja taotleja üle lepingu või muul alusel valitsevat mõju omava ettevõtja kohta. Nimetatud andmed on vajalikud taotleja suuruse määramisel, mis on aluseks toetuse suuruse määramiseks. Ettevõtja suuruse määramisel võetakse aluseks komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 I lisa artikkel 2. Ettevõtja suurusegruppi määramisel on üldjuhul aluseks äriregistrist kättesaadavad majandusaasta aruanded.

Eelnõu § 8 lõikes 2 sätestatakse, et taotlejal peab olema koostatud taotluse esitamisele järgneva kahe majandusaasta kohta välisturgude müügiedendustegevuste plaan (edaspidi *plaan*). Plaani esitab taotleja koos taotlusega PRIA-le. Plaan on taotleja vabas vormis koostatud kirjeldav dokument välisturgudel kahe aasta vältel elluviidavatest tegevustest, mis aitavad kaasa taotleja

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnustatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320–469).

likviidsusprobleemide lahendamisele ning taotleja müügivõimekuse ja konkurentsivõime säilitamisele välisurgudel. Taotleja kirjeldab plaanis taotletud toetussumma kasutamist eelnõu § 3 lõikes 4 sätestatud toodete müügiesitustegevuseks välisurgudel. Plaani kohta ei ole sätestatud konkreetseid nõudeid ega vormi, soovituslikult kirjeldab taotleja plaanis taotlemisele järgneva esimese ja teise majandusaasta olulisemaid tegevusi, toob välja kavandatavate tegevuste eesmärgi ja maksumuse ning taotluse esitamisele järgneva kahe majandusaasta välisurgude müügitulu prognoosi jmt.

Plaan on distsiplineeriva mõjuga, kus taotleja mõtleb läbi ning sätestab taotluse esitamisele järgneva kahe majandusaasta tegevused välisurgudel, ent plaanis toodud tegevusi ei hinnata ning plaanist kõrvalekaldeid ei fikseerita. Näiteks võib plaan kajastada, et taotleja kavatab kahe aasta jooksul osaleda oma toodete väljapanekuga kahel erialamessil, koostada tootekataloogid sihtturu keeles ning tellida sihtturul tegutseva konsultandi teenus. Kui üks plaanis sätestatud tegevustest jääb ära või asendatakse uue tegevusega, ei mõjuta see PRIA tehtud taotluse rahuldamise otsust.

Eelnõu § 8 lõike 3 kohaselt esitab taotleja koos taotlusega ka maksetaotluse, kuna selle meetme puhul täiendavaid kulude tegemist tõendavaid dokumente toetuse väljamaksmiseks ei esitata ja toetus makstakse pärast taotluse rahuldamise otsuse tegemist välja. Maksetaotlus võib olla avalduse osaks.

Taotluses esitatud andmed peavad olema täielikud ja õiged. ELÜPS-i § 79 lõike 4 punkti 3 kohaselt tehakse taotluse rahuldamata jätmise otsus, kui taotluses on esitatud valeandmeid või kui taotleja mõjutab taotluse menetlemist pettuse või ähvardusega või muul õigusvastasel viisil.

Eelnõu §-des 9 ja 10 on selgitatud taotluse vastuvõtmise ja kontrollimise protseduuri. PRIA kontrollib taotluse vastuvõtmisel nõutavate dokumentide olemasolu, taotluse nõuetekohasust ja selles esitatud andmete õigsust ning taotleja ja taotluse vastavust EL-i õigusaktides, ELÜPS-is, arengukavas ja määruses sätestatud nõuetele. PRIA kontrollib taotluse ja taotleja vastavust toetuse saamise nõuetele esitatud taotluse ja muude dokumentide ning nendes esitatud andmeid tõendavate dokumentide ja andmekogude alusel.

Taotleja ja taotlus vastavad nõuetele, kui kõik omavahel võrreldavad andmed on samased, ei esine ELÜPS-i § 79 lõikes 4 nimetatud asjaolusid ning on täidetud kõik määruses sätestatud nõuded. Taotlus vastab nõuetele, kui taotleja ja taotlus vastavad EL-i õigusaktides, ELÜPS-is, arengukavas ja määruses sätestatud nõuetele.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 60 kohaselt ei tohi anda toetusi isikutele, kelle puhul on tehtud kindlaks, et nad on toetuse saamiseks vajalikud tingimused tekitanud kunstlikult, vastupidiselt toetuste andmise aluseks olevate õigusaktide eesmärkidele. Ülejäänud ELi õigusest otseselt mittetulevate taotluse rahuldamata jätmise aluste puhul on tegemist tavapäraselt kasutatavate alustega.

Kui taotluses esinevad puudused ja muud ilmsed ebatäpsused, määrab PRIA HMS-i kohaselt tähtaja puuduste kõrvaldamiseks. Kui puudus kõrvaldatakse määratud tähtajaks, loetakse taotlus tähtajaks esitatuks. Kui puudust ei kõrvaldata tähtajaks, võib PRIA jätta taotluse läbi vaatamata.

HMS-i § 15 lõike 1 kohaselt on haldusorgan kohustatud talle esitatud taotluse vastu võtma sõltumata selle puudustest, kui seadusega ei ole sätestatud teisiti. HMS-i § 15 lõike 2 kohaselt määrab haldusorgan puuduste kõrvaldamise tähtaja, kui taotluses ei ole esitatud nõutud andmeid või dokumente või kui taotluses on muid puudusi. Taotluse läbi vaatamata jätmise

alused on sätestatud HMS-i § 14 lõikes 6. Puuduste kõrvaldamiseks võimaluse andmisel peab PRIA arvestama ka komisjoni rakendusmääruse (EL) nr 809/2014⁵ artiklis 4 sätestatud.

PRIA kontrollib, kas kõik omavahel võrreldavad andmed on samased, kas kõik võrreldavad andmed, sealhulgas analüüsitavad finantsmajanduslikud andmed ja nende omavahelised seosed, seda samasust kinnitavad ja kas on täidetud kõik eelnõus sätestatud nõuded. Kui taotleja ja taotluse nõuetekohasuse kontrollimise käigus tehakse kindlaks, et taotleja või taotlus ei vasta vähemalt ühele toetuse saamiseks esitatud nõudele, taotluses on esitatud valeandmeid või taotleja mõjutab taotluse menetlemist pettuse või ähvardusega või muul õigusvastasel viisil, taotleja ei võimalda kontrollida taotluse nõuetekohasust või taotleja ei ole puuduste kõrvaldamiseks määratud tähtaja jooksul puudusi kõrvaldanud, teeb PRIA taotluse rahuldamata jätmise otsuse.

Pärast taotluse esitamise tähtaja viimast päeva esitab PRIA MTA-le toetust taotlenud ettevõtjate nimekirja järgmiste andmete saamiseks:

- 1) käibedeklaratsiooni andmed nende ettevõtjate puhul, kes on käibemaksukohustuslased;
- 2) tuludeklaratsiooni vormi E andmed nende füüsilisest isikust ettevõtjate puhul, kes peavad raamatupidamise seaduse kohaselt kassapõhist raamatupidamise arvestust ega ole käibemaksukohustuslased.

Füüsilisest isikust ettevõtjate puhul küsib PRIA andmed vastavalt § 10 lõige 2 punktis 2 toodud korrale, 2020. a andmed küsib PRIA taotlejalt eraldi, kuivõrd 2020. a tuludeklaratsioon ei ole andmete kontrollimise ajaks veel esitatud.

MTA edastab PRIA-le toetust taotlenud ettevõtjate taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud kahe aasta käibedeklaratsioonide või tuludeklaratsioonide vormi E andmed.

Eelnõu §-s 11 on sätestatud taotluste hindamise kriteeriumid ja hindamise kord.

Arvestades toetuse andmise eesmärki, milleks on aidata lahendada välisturgudel põllumajandustooteid ja toidukaupu turustavate ettevõtete likviidsusprobleeme, mis on tekkinud COVID-19 kriisi tõttu, hinnatakse taotlusi tulenevalt taotleja käibelangusest 2020. aasta teises ja kolmandas kvartalis kokku võrreldes kriisieelse aja sama perioodiga. Mida suurem on taotleja käibelangus võrreldes kriisieelse perioodiga, seda enam on COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse puhang avaldanud talle olulist negatiivset mõju ning seda enam toetust taotleja vajab, et raskustega toime tulla. Seetõttu saavad taotlejad, kelle käibelangus on suurem, enam hindepunkte. Ettevõtja, kelle käive ei ole langenud, ei ole eelduslikult kannatanud COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse puhangu tõttu ning toetusele ei kvalifitseeru. Kui käibelangus on olnud kuni 20 protsenti, saab ettevõtja ühe hindepunkti. Kui käibelangus on olnud 21–50 protsenti, saab ettevõtja kaks hindepunkti ja kui 51–100 protsenti, kolm hindepunkti.

Minimaalne hindepunktide arv taotluse rahuldamiseks on üks hindepunkt.

PRIA moodustab hindamistulemuste põhjal taotluste paremusjärjestused üksnes juhul, kui kõigi nõuetele vastavate taotluste rahastamise summa ületab toetuseks ettenähtud vahendeid.

Taotluste paremusjärjestuse koostamisel loetakse paremaks rohkem hindepunkte saanud taotlus. Kui kõigi nõuetele vastavate taotluste rahastamise summa ületab toetuseks ettenähtud

⁵ Komisjoni rakendusmäärus (EL) nr 809/2014, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 rakenduseeskirjad seoses ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi, maaelu arengu meetmete ja nõuetele vastavusega (ELT L 227, 31.07.2014, lk 69–124).

vahendeid, rahuldatakse taotluste hindamise tulemusel koostatud taotluste paremusjärjestuse alusel nõuetele vastavad parimad taotlused, mis on saanud vähemalt ühe hindepunkti. Võrdsete hindepunktide korral rahuldatakse taotlused nende esitamise ajalisel järjekorras.

Eelnõu §-s 12 on sätestatud taotluse rahuldamise ja rahuldamata jätmise kord.

Eelnõu § 12 lõikes 1 sätestatakse, et kui kõigi nõuetele vastavate taotluste rahastamise summa ei ületa rahastamise eelarvet, rahuldatakse kõik nõuetele vastavad taotlused ELÜPS-i § 79 lõike 1 punkti 3 alusel.

ELÜPS-i § 79 lõike 1 punkt 3 sätestab, et kui taotleja, taotlus ja toetatav tegevus vastavad toetuse saamiseks esitatud nõuetele ning taotlus vastab hindamiskriteeriumite miinimumnõuetele, rahuldatakse toetuse eelarve piires toetuse andmise tingimuste kohaselt kõik taotlused.

Eelnõu § 12 lõikes 2 sätestatakse, et kui kõigi nõuetele vastavate taotluste rahastamise summa ületab rahastamise eelarve, rahuldatakse taotlused vahendite piires hindamistulemuste alusel. Võrdsete hindepunktide korral võetakse aluseks taotluste esitamise ajaline järjekord.

Eelnõu § 12 lõike 3 kohaselt vastab taotlus nõuetele, kui taotleja, taotlus ja toetatav tegevus vastavad asjakohastes õigusaktides sätestatud nõuetele.

Eelnõu § 12 lõigete 4 ja 5 kohaselt teeb PRIA taotluse rahuldamise otsuse või ELÜPS-i § 79 lõike 4 alusel taotluse rahuldamata jätmise otsuse 30 tööpäeva jooksul arvates taotluse esitamise tähtpäevast.

Eelnõu §-s 13 on sätestatud toetuse maksmine ja toetuse maksmisest keeldumine.

Eelnõu § 13 lõige 1 kohaselt makstakse toetus ühes osas eelnõu §-s 6 sätestatud mahu.

Eelnõu § 13 lõike 2 kohaselt teeb PRIA toetuse maksmise otsuse sellise aja jooksul, et toetusraha oleks võimalik toetuse saaja arvelduskontole kanda 35 tööpäeva jooksul arvates taotluse rahuldamise otsuse tegemisest.

Eelnõu § 14 sätestab dokumentide säilitamise korra, millest tulenevalt määruse alusel esitatud dokumente taotlejale ei tagastata. Nimetatud dokumente säilitab PRIA kuni 2032. aasta 31. detsembrini.

Kõige hilisem tähtajaline piirang investeringu abikõlblike kulude katmiseks tuleneb Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 65 lõikest 2, mille kohaselt on kulud Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest toetuse saamiseks kõlblikud juhul, kui need on tekkinud toetuse saajal ja need on tasutud ajavahemikus alates programmi komisjonile esitamise kuupäevast või 1. jaanuarist 2014 – olenevalt sellest, kumb kuupäev on varasem – kuni 31. detsembrini 2023. Nimetatud piirang tuleneb asjaolust, et abikõlblikud on vaid programmiperioodil tehtud kulud. Lisaks on kulud EAFRD-st toetuse saamiseks kõlblikud ainult juhul, kui makseasutus maksab asjaomase abi tegelikult välja ajavahemikus 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2023. Sellest tähtpäevast hakkab kulgema ka võimalike toetusraha tagasinõudmiste tähtaeg, mis on ligikaudu 10 aastat. Liikmesriikide kogemus näitab, et Euroopa Komisjoni viimane makse tavaliselt hilineb, ja seepärast sätestatakse dokumentide säilitamise lõpptähtpäevana 2032. aasta 31. detsember, mis peaks sisaldama ka väikese varu. Dokumentide säilitamise kohustus kohaldub toetuse andmisega seotud isikule.

Eelnõu §-s 15 muudetakse maaeluministri 20. märtsi 2020. a määrust nr 16 „2020. aastal „Eesti maaelu arengukava 2014–2020” alusel antavad Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika

kohased maaelu arengu toetused” ja lisades 2020. aastal antavate toetuste nimekirja ka meetme 21 „Erakorraline ajutine toetus põllumajandustootjatele ja VKE-dele, keda COVID-19 kriis on eriti mõjutanud”. ELÜPSi § 66 lõike 1 kohaselt kehtestab maaeluminister igal aastal määrusega nende arengukava meetmete, alameetmete ja tegevuse liikide loetelu, mille raames on eelarveaastal võimalik maaelu arengu toetust taotleda. Eelarveaastal antavate toetuste kehtestamine täidab nii potentsiaalsete taotlejate teavitamise kui ka arengukava eesmärgipärase juhtimise (sh finantsjuhtimise) funktsiooni. ELÜPSi § 66 lõike 6 kohaselt ei teki maaelu arengu toetuse taotlemise õigust, kui selle toetuse andmist ei ole maaeluminister eelarveaastal otsustanud. Kui teiste meetmete rakendamist oli võimalik kavandada aasta alguses, siis erakorraline abi andmise vajadus ja võimalus ettevõtjatele, keda COVID-19 kriis on eriti mõjutanud, ilmnes teadagi pärast ülemaailmse pandeemia tagajärjel majandusraskuste ilmnemist.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu väljatöötamisel võeti aluseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1305/2013, komisjoni rakendusmäärus (EL) nr 809/2014, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrused (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 1306/2013 ja (EL) nr 1307/2013, komisjoni määrused (EL) nr 651/2014 ja (EL) nr 717/2014 ning komisjoni rakendusmäärus (EL) 2015/1754, millega muudetakse tariifi- ja statistikanomenklatuuri ning ühist tollitariifistikku käsitleva nõukogu määruse (EMÜ) nr 2658/87 I lisa (ELT L 285, 30.10.2015, lk 1–926). Eelnõu väljatöötamise aluseks võeti ka Euroopa Komisjoni 19. märtsi 2020. a teatis „Riigiabi ajutine raamistik majanduse toetamiseks praeguse COVID-19 puhangu kontekstis” (ELT C 91 I, 20.03.2020, lk 1–9).

Eelnõus nimetatud EL-i õigusaktid on kättesaadavad Euroopa Liidu Teataja veebilehel <http://eur-lex.europa.eu>.

4. Määruse mõjud

Määrus aitab kaasa põllumajandustooted ja toidukaupu välisurgudel turustavate ettevõtete likviidsusprobleemide lahendamisele, mis on tekkinud COVID-19 kriisi tõttu, ning seeläbi ettevõtete müügivõimekuse ja konkurentsivõime säilitamisele välisurgudel.

Toetuse sihtrühm on VKE-d, kes tegelevad eelnõus sätestatud põhitegevusalal. Toetuse sihtrühma suurus on eeldatavalt 150 ettevõtjat. Määrus aitab kaasa toiduainete töötajate konkurentsivõime ja elujõulisuse taastamisele või kasvule välisurgudel ning ettevõtjate ekspordialase pädevuse parandamisele.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Toetust rahastatakse 100% ulatuses arengukava eelarvest. Meetme 21 „Erakorraline ajutine toetus põllumajandustootjatele ja VKE-dele, keda COVID-19 kriis on eriti mõjutanud“ kogueelarve on 1 522 000 eurot, mis moodustub meetme 4 tegevuse liigi 4.2 „Investeeringud põllumajandustoodete töötlemiseks ja turustamiseks“ vabade eelarvevahendite põhjal. Meetme lõplik rakendamine sõltub MAK 2014-2020 muudatuste heakskiitmisest Euroopa Komisjoni poolt.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu on kooskõlastatud eelnõude infosüsteemis EIS Rahandusministeeriumiga ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ei kandnud ettenähtud tähtaja jooksul eelnõude infosüsteemi EIS kirja eelnõu heakskiitmise või eelnõuga põhjendatult mittenõustumise kohta, samuti ei taotlenud kooskõlastamise tähtaja pikendamist. Seega võib eelnõu Vabariigi Valitsuse reglemendi § 7 lõike 4 kohaselt lugeda nimetatud ministeeriumi poolt kooskõlastatuks. Selgitused Rahandusministeeriumi märkustega osas on toodud seletuskirja lisa märkuste ja ettepanekute tabelis.

(allkirjastatud digitaalselt)

Tiina Saron

Kantsler